

Naturvärdesinventering

Nyängsparken, Bromma

**: EKOLOGI
GRUPPEN**

: EKOLOGI GRUPPEN

Beställare: SISAB
Framställt av: Ekologigruppen AB
www.ekologigruppen.se
Telefon: 08-525 201 00
Granskningsversion: 2017-11-22
Uppdrags- och kvalitetsansvarig: Kristina Ask
Kvalitetskontroll av rapport: Xxxxxx 2017-xx-xx
Medverkande: Rikard Anderberg
Foton: Om inget annat anges: Rikard Anderberg
Illustrationer och kartor: Ekologigruppen AB
Internt projektnummer: 7550
Bilder på framsidan från Xxxx

Innehåll

Sammanfattning	4
Inledning	5
Bakgrund och syfte	5
Avgränsningar	5
Metodik	6
Förstudie	6
Naturvärdesinventering SIS	6
Osäkerhet i bedömningen	6
Allmän beskrivning av området	6
Naturvårdsstatus och kommunala planer	7
Naturvärden	9
Områden med naturvärden	9
Högsta naturvärde – naturvärdesklass 1	9
Högt naturvärde – naturvärdesklass 2	9
Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3	9
Visst naturvärde – naturvärdesklass 4	10
Naturvårdsarter	11
Rödlistade arter	11
Övriga intressanta naturvårdsarter	11
Skyddsvärda träd	12
Förslag till hänsyn vid exploatering	12
Referenser	13

Sammanfattning

Ekologigruppen har på uppdrag av SISAB genomfört naturvärdesinventering enligt SIS standard (SS 199000:2014), på fältnivå detaljeringsgrad medel vid Nyängsparken i Bromma, Stockholms kommun. Inventeringen görs i samband med planerat nybygge av förskola på nuvarande skolgård i södra delen av det inventerade området. I samband med nybyggnation planeras en expansion av befintlig skolgård i östlig riktning.

Inventeringen resulterade i avgränsning av fyra naturvärdesobjekt, ett med högt naturvärde (klass 2-objekt), ett med påtagligt naturvärde (klass 3) och två med visst naturvärde (klass 4) (figur 5). Inom det inventerade området är naturvärden framförallt kopplade till tallskog, men även till småbiotoper som utgör lämpliga spridningsvägar och livsmiljöer för groddjur. Inom området påträffades totalt fem naturvårdsarter, varav två är rödlistade, tallticka och motaggsvamp. Båda de två rödlistade arterna är kopplade till tallskogar och indikerar höga naturvärden. De identifierade naturvärdesobjekten består av barr- och blandskogar, med olikåldriga träd, och visst inslag av lövträd, i vissa delar av området med tämligen stort inslag av ek. Skogsbestånden inom det inventerade området utgör dels livsmiljöer för skyddsvärda arter, dels en viktig del inom spridningsnätverk för såväl groddjur som barrskogsfåglar.

Naturvärdesobjektens geografiska läge och avgränsning presenteras med en karta, och detaljerad information om varje identifierat naturvärdesobjekt finns specificerat i rapporten. Hänsyn som bör visas i samband med exploatering inom det inventerade området presenteras också i rapporten, samt förslag på vidare inventeringar som bör göras för att öka kunskapen om det inventerade områdets naturvärden.

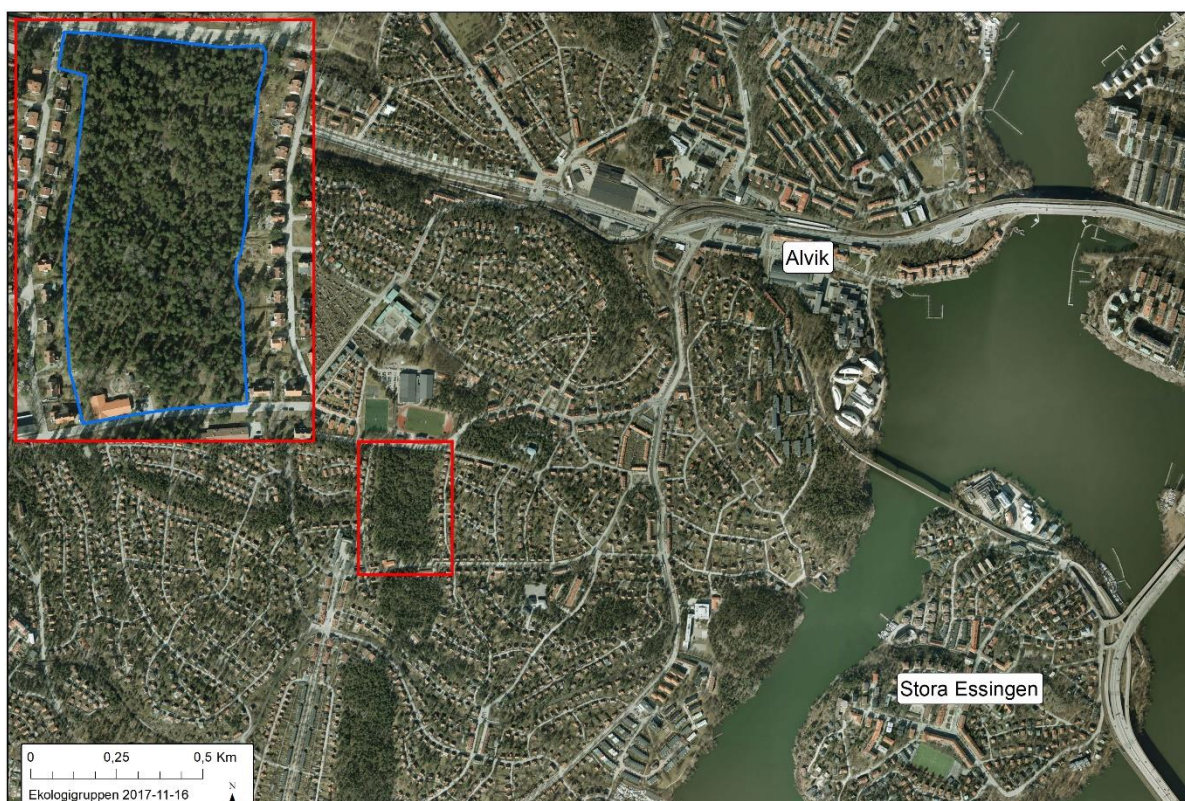
Inledning

Bakgrund och syfte

Ekologigruppen har på uppdrag av SISAB, genomfört en naturvärdesinventering (NVI) i enlighet med SIS-standard (SS 199000:2014) på fältnivå, detaljeringsgrad medel, vid Nyängsparken, Bromma, Stockholms kommun. Som tillägg till naturvärdesinventeringen har även naturvärden av klassen ”visst naturvärde – klass 4” inventerats. Inventeringsområdets läge och avgränsning framgår av figur 1.

Målet med utredningen har varit att sammanställa kunskap om områdets naturvärden. Syftet har varit att skapa ett kunskapsunderlag för att kunna beakta ekologiska aspekter i samband med nybyggnation av en förskola, samt expansion av befintligt skolgårdsområde i södra delen av det inventerade området.

Ansvarig för denna rapport har varit Rikard Anderberg och uppdrags- och kvalitetsansvarig var Kristina Ask. I arbetet har också Rikard Anderberg (fältinventering och GIS-arbete) medverkat. Uppdraget har genomförts under perioden 1:a november 2017 till 20:e november 2017.

Figur 1. Inventeringsområdets läge (röd rektangel). I den infällda bilden visas en detaljerad kartbild över inventeringsområdet (blå linje).

Avgränsningar

Det ingår inte i detta uppdrag att i detalj kartera värdefulla träd eller att utreda geologiska värden. Kartläggning av värden för friluftsliv, rekreation, samt ekologiska spridningssamband ingår inte i detta uppdrag. Ett av de största hoten för biologisk mångfald, förutom exploatering av värdefulla miljöer, är fragmentering (d v s uppsplittring) av naturmiljöer av en viss naturtyp, samt påverkan på spridningssamband genom anläggande av vägar eller bebyggelse. Att utreda denna aspekt har inte ingått i detta uppdrag.

På grund av årstiden då inventeringen genomförts har vissa organismgrupper inte kunnat inventeras fullt ut, till exempel groddjur, insekter, häckande flyttfåglar och kärlväxter. Det är således möjligt att naturvårdsarter ur dessa organismgrupper förekommer i området, men inte noterats i samband med denna inventering.

Metodik

Förstudie

Inför fältarbetet gjordes en flygbildstolkning från ortofoton med flygbildsfotodatum 14 augusti 2015. Vid tolkningen avgränsades delområden utifrån strukturer i naturmiljön som bedömts vara viktiga för biologisk mångfald.

Befintlig kunskap om området biologiska värden har eftersökts i följande databaser:

- Artportalen (2017-11-01)

Fullständiga webbadresser eller litteraturhänvisning finns i rapportens källförteckning.

Naturvärdesinventering SIS

Centralt i metodik enligt SIS är bedömning av biotop- och artvärde (se faktaruta) som tillsammans ger naturvärdet på naturvärdesobjektet. Vid inventeringen av biotopvärden kartlades förekomst av ekologiskt värdefulla biotoper och strukturer, som till exempel förekomst av opåverkade våtmarker, gamla träd, gammal skog, död ved och hålträd mm. För att kartlägga artvärdet inventeras förekomst av rödlistade arter och andra naturvårdsarter. Särskild fokus lades på artgrupperna kärlväxter, lavar, mossor, marksvampar, vedsvampar, samt kläckhål efter vedlevande skalbaggar, som är särskilt viktiga i de naturtyper som förekommer i området. Även naturvårdsarter av fåglar eftersöktes men någon riktad inventering har inte genomförts. Utifrån inventeringsresultatet avgränsades ett antal områden med naturvärden. En mer detaljerad beskrivning av metod framgår av bilaga 2. I denna bilaga framgår också de justeringar som gjorts av SIS bedömningsgrunder för exempelvis vanlig förekommande hotade arter som exempelvis ask och kungsfågel.

Fältbesök genomfördes 15 november 2017.

Osäkerhet i bedömningen

Området besöktes under november 2017. Artvärden är framför allt bedömda med utgångspunkt från förekomster av kärlväxter, mossor, lavar och svampar. Den sena inventeringsperioden medförde att naturvårdsarter i några artgrupper endast till viss del kunde eftersökas, däribland insekter, kärlväxter, samt fåglar. På grund av årstiden har inte heller förekomst av groddjur kunnat utvärderas annat än hur lämpliga områden bedömts vara som habitat för groddjur. Naturvärdesinventeringen får bedömas som säker för hållmarkstallskogen, då förekomsten av strukturer och naturvårdsarter mossor, lavar och svampar ger en tillfredställande indikation på objektets artvärde. För de sankade blandskogarna som förekommer i området får bedömningen av artvärden anses vara preliminär.

Allmän beskrivning av området

Det inventerade området utgörs av Nyängsparken, belägen i södra Bromma, mellan Västerled och Nyängsvägen. Totalt omfattar det inventerade området en yta på 5,5 ha, och utgörs främst av hållmarksskog på tunna jordskikt och berg i dagen. Områdets berggrund domineras av sura bergarter, framförallt graniter och gnejser. I sänkor inom området finns fuktstråk med stående vatten bevuxna med ett större inslag av lövträd än omgivande områden. Inom området finns enstaka spår av gallring i form av stubbar, framförallt av klena tallar i norra delen av området, men i sin helhet är området knappast påverkat av större skogsbruksåtgärder. Det är troligt att visst uttag av ved har förekommit inom området, då det förekommer relativt små mängder död ved i dagsläget.

Bedömning av art- och biotopvärde

Bedömningsgrunden för biotopvärde omfattar två underliggande aspekter; biotopkvalitet samt sällsynthet. I aspekten sällsynthet vägs även eventuella hot mot biotopen in.

I bedömningsgrunden för artvärde ingår fyra aspekter för förekomst av naturvårdsarter (se nedan), rödlistade arter, hotade arter och artrikedom.

Biotop- och artvärdet bedöms var för sig på en fyrgradig skala för biotopvärde (obetydligt, visst, påtagligt och högt).

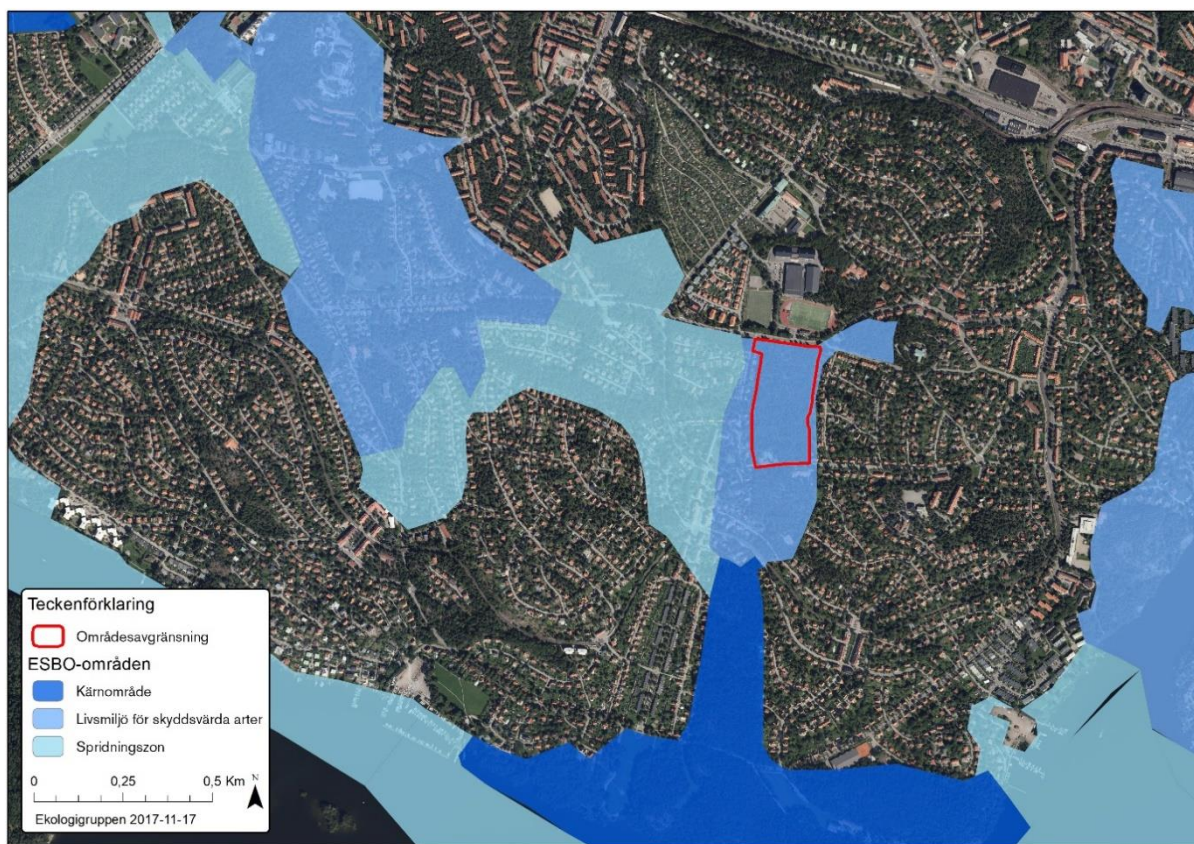
Skogsbeståndens ålder varierar i området. I de äldsta partierna bedöms beståndets genomsnittliga ålder vara cirka 100 år, med enstaka förekomster av äldre träd.

Naturvärdesinventering
Nyängsparken, Bromma
Version 1.3
2017-11-20

Bebyggelse finns i den södra delen av inventeringsområdet. Här ligger en förskola med anslutande skolgård och mindre parkeringsplats. På skolgårdsområdet finns enstaka yngre träd och buskar.

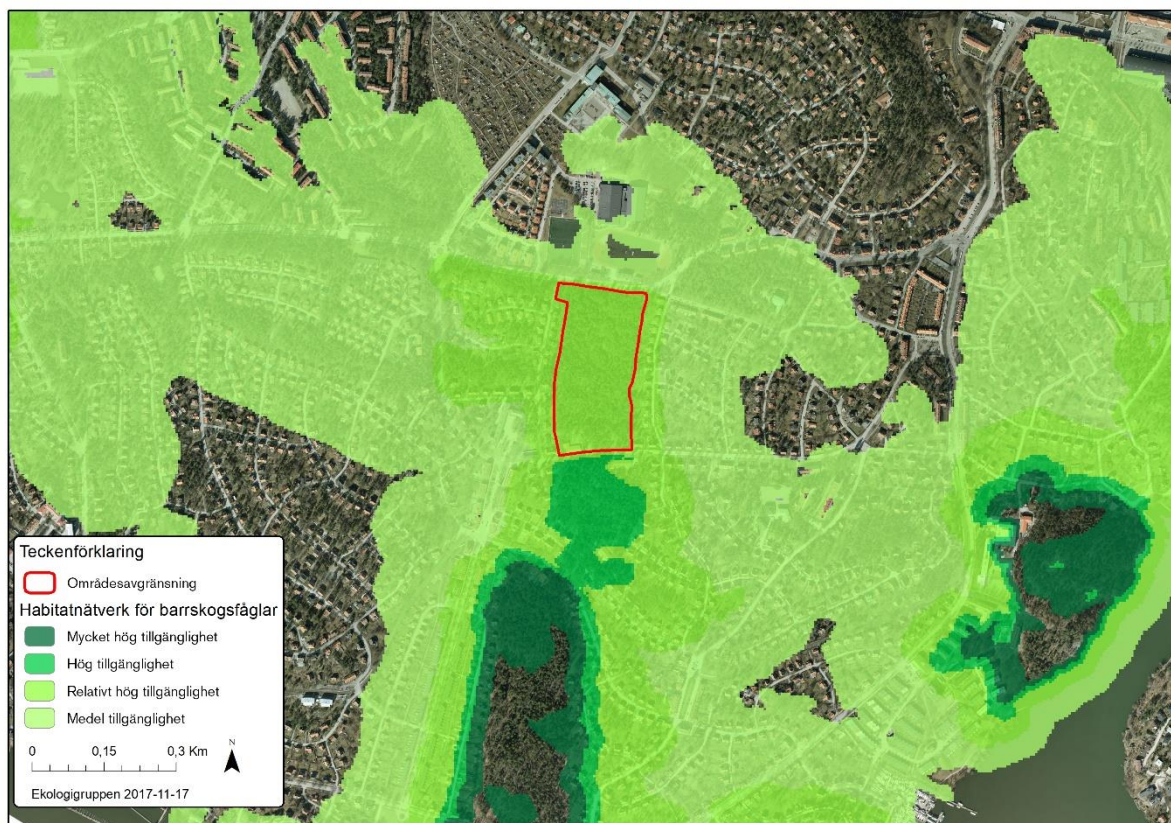
Naturvårdsstatus och kommunala planer

Hela det inventerade området är beläget i ett område som utpekats som livsmiljö för skyddsvärda arter inom utvärderingen av Ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO) i Stockholms stad (fig. 2), samt inom områden som utpekats som del av habitatnätverk för groddjur (fig. 3) och för barrskogsfåglar (fig. 4). Området är beläget inom en grön kil som sträcker sig norrut från Mälaren upp till Skidbacksskogen och vidare västerut.

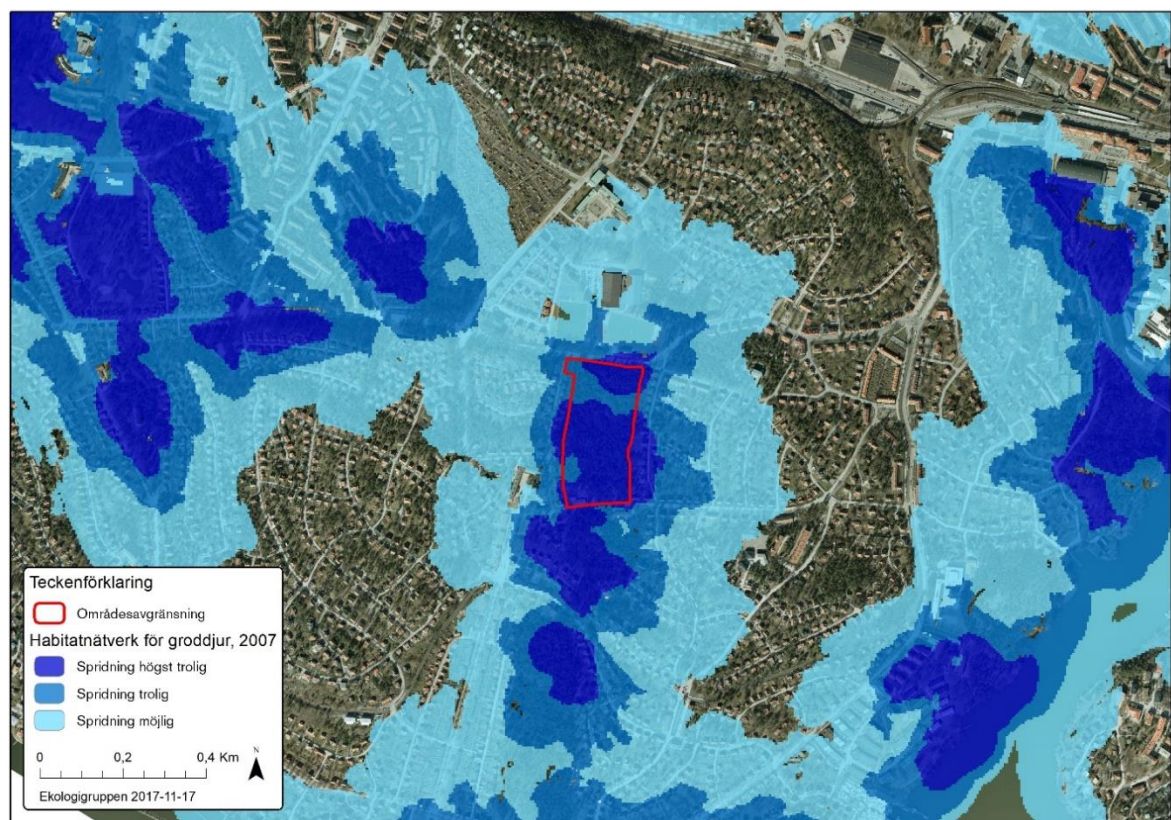

Figur 2. Områdets lokalisering i inom nätverk för ekologiskt särskilt betydelsefulla områden (ESBO). Den röda linjen markerar områdets placering, de blå färgerna markerar olika klasser inom ESBO-nätverket, där ljusblå är spridningszoner, blå är livsmiljöer för skyddsvärda arter och mörkblå visar kärnområden.

Figur 3. Områdets lokalisering inom habitatnätverk för barrskogsfåglar, den röda linjen markerar områdets avgränsning. De gröna nyanserna markerar grad av tillgänglighet för barrskogsfåglar, där mörka färger indikerar högre tillgänglighet.

Figur 4. Områdets lokalisering inom habitatnätverk för groddjur, den röda linjen markerar områdets avgränsning. De blå nyanserna markerar hur trolig spridning är, där mörkare färg indikerar större trolighet för spridning.

Naturvärden

Naturvärdesinventering
Nyängsparken, Bromma
Version 1.3
2017-11-20

Området har inventerats och klassats enligt SIS-standard för naturvärdesinventering (NVI, metodbeskrivning bilaga 2). Det huvudsakliga syftet med en NVI är att beskriva och värdera naturområden (objekt) av betydelse för biologisk mångfald. Naturvärdesinventeringen resulterar i avgränsning av områden och naturvärdesklassning, samt objektbeskrivningar av avgränsade så kallade naturvärdesobjekt. I bilaga 1 redovisas respektive objekts naturvärde i detalj och här finns också bilder från varje objekt. Nedan presenteras resultatet av naturvärdesinventeringen.

Områdets naturvärden redovisas i karta, figur 5. Ett objekt med höga värden, ett objekt med påtagliga värden och två objekt med visst värde har urskilts. Objekt med högsta naturvärde har inte konstaterats förekomma i området.

Områden med naturvärden

Högsta naturvärde – naturvärdesklass 1

I denna klass bedöms varje område vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på nationell eller global nivå.

I inventeringsområdet har inget objekt klassats som högsta naturvärde (klass 1).

Högt naturvärde – naturvärdesklass 2

I denna klass bedöms varje område vara av särskild betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional eller nationell nivå. I inventeringsområdet har ett objekt med högt naturvärde (klass 2) påträffats. Objektet utgörs av naturtypen hållmarkstallskog, som har bedömts ha påtagligt artvärde och påtagligt biotopvärde. Det betyder att det förekommer ett flertal skyddsvärda arter inom detta objekt. Vidare så förekommer strukturer viktiga för biologisk mångfald ganska rikligt, men enstaka biotopkvaliteter som kan förväntas saknas eller hade kunnat förekomma i större omfattning. I objektet är det framförallt mängden död ved som är otillräckligt för att uppnå högsta värdeklass. I värdeklassen förekommer främst naturtyper som är sällsynta ur ett nationellt eller internationellt perspektiv (Natura 2000-naturtyper). Totalt täcker värdeklassen en yta av 3,6 ha (figur 5).

Hållmarkstallskogsmiljön i naturvärdesobjekt 2 är påverkad av skogsbruk i mindre omfattning och kännetecknas av att beståndålder är över 130 och att det finns stor mängd träd med åldrar upp mot 150 år. Död ved förekommer endast i måttlig omfattning och det är sannolikt att visst veduttag skett i området. Bland de naturvårdsarter som påträffats märks främst talticka och motaggsvamp (tabell 1).

Påtagligt naturvärde – naturvärdesklass 3

I denna klass bedöms inte varje objekt behöva vara av betydelse för biologisk mångfald på varken regional, nationell, eller global nivå, men bedöms vara av särskild betydelse för att den totala arealen av dessa områden ska kunna bibehållas. Ekologigruppen tolkar det som att denna värdeklass är av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på kommunal nivå.

Naturvärdesklasser

Följande naturvärdesklasser finns (SIS standard SS 199000:2014):

Högsta naturvärde, naturvärdesklass 1. Störst positiv betydelse för biologisk mångfald

Högt naturvärde, naturvärdesklass 2. Stor positiv betydelse för biologisk mångfald.

Påtagligt naturvärde, naturvärdesklass 3. Påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald.

Visst naturvärde, naturvärdesklass 4. Viss positiv betydelse för biologisk mångfald

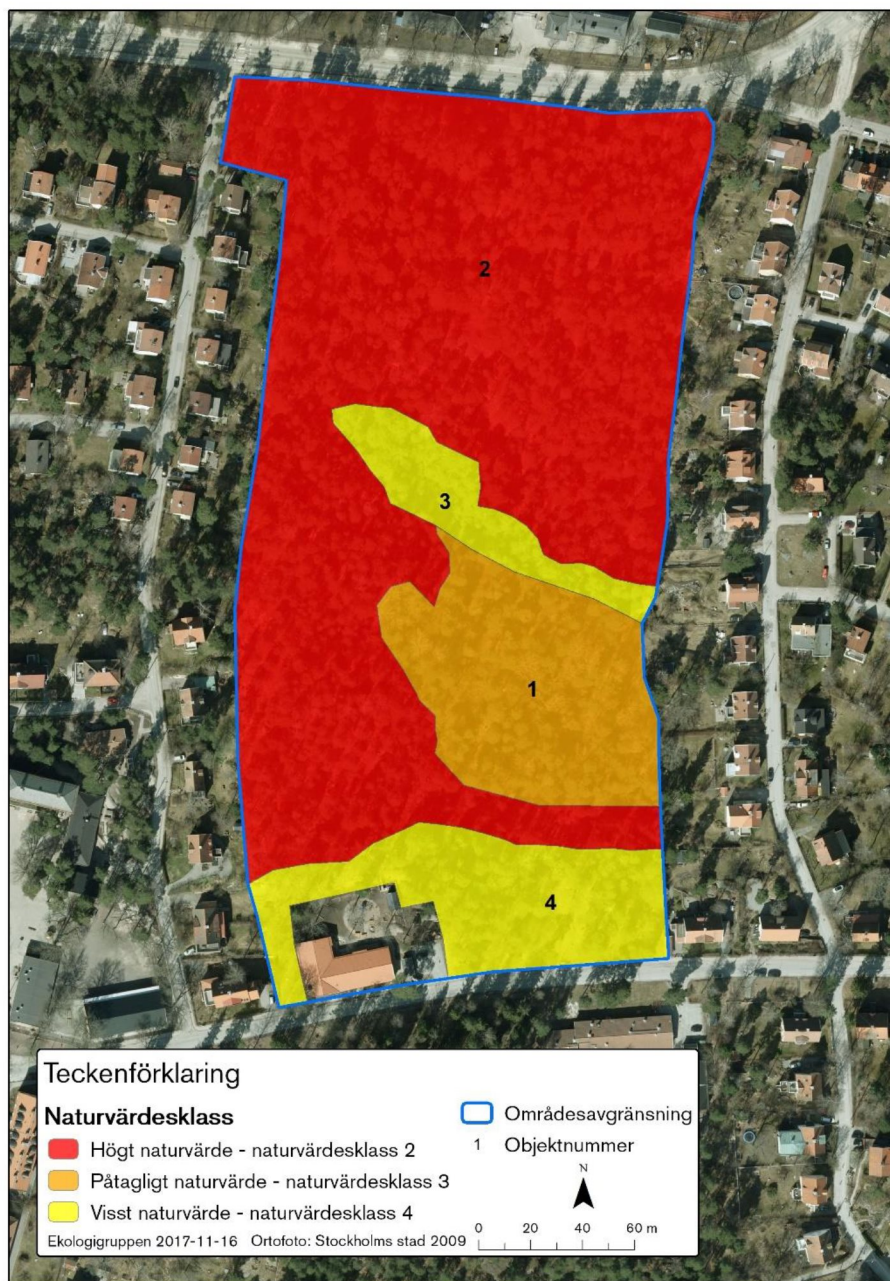
Naturvärdsart

En naturvärdsart är en art med specifika krav på sin miljö, men som ändå är någorlunda allmänt förekommande. Genom sin förekomst signalerar arten att det finns särskilda naturvärden i ett område och att det finns möjligheter till förekomster av rödlistade arter.

Naturvärdsarter är utpekade i olika inventeringar och sammanhang. Bland dessa kan nämnas *rödlistade arter*, *typiska arter* (arter som indikerar gynnsam bevarandestatus i naturtyper listade i habitatdirektivet), *skogliga signalarter* (utpekade i Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventeringsmetodik), *Ängs- och betesmarksarter* (utpekade i Jordbruksverkets Ängs- och betesmarksmetodik), samt Ekologigruppens *egna indikatorarter*. Naturvärdsarter innefattar även enligt Artskyddsförordningen *skyddade arter*.

Naturvärdsarterna delas av Ekologigruppen in i olika indikatorarts-kategorier med klasserna mycket högt, högt, viss och ringa. Arter med mycket högt indikatorvärde är antingen ovanliga rödlistade eller hotade arter, eller arter som i sig gör att området är skyddsvärt. Ringa indikatorvärde används för arter som är naturvärdsarter p.g.a. rödlistning men som är så vanliga att de inte indikerar särskilt artrika förhållanden.

I inventeringsområdet har ett objekt med påtagligt naturvärde (klass 3) påträffats, objekt 1. Objektet utgörs av naturtypen barrblandskog, och bedöms ha visst artvärde och påtagligt biotopvärde. Det betyder att det förekommer naturvärdsarter men att arter med högt indikatorvärde inte är vanligt förekommande. De biotopkvaliteter som kan förväntas i biotopen saknas eller förekommer inte i tillräcklig kvalitet eller mängd. Totalt täcker värdeklassen en yta av 0.7 ha (karta figur 5).

Figur 5. De fyra identifierade naturvärdesobjektens lokalisering inom det inventerade området, siffror anger objektets ID-nummer och färgen anger objektets naturvärdesklass. Totalt påträffades ett objekt med högt naturvärde, ett med påtagligt naturvärde och två med visst naturvärde.

Visst
na-

turvärde – naturvärdesklass 4

Varje enskilt område av en viss naturtyp med denna naturvärdesklass behöver inte vara av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på regional, nationell eller global nivå, men det är av betydelse att den totala arealen av dessa områden bibehålls eller blir större samt att deras ekologiska kvalitet upprätthålls eller förbättras. Ekologigruppen tolkar det som att denna värdeklass är av betydelse för att upprätthålla biologisk mångfald på lokal nivå.

Naturvårdsarter

Naturvärdesinventering
Nyängsparken, Bromma
Version 1.3
2017-11-20

I området har fem naturvårdsarter (se faktaruta) påträffats i samband med naturvärdesinventeringen. En av dessa arter (tallticka) fanns redan rapporterad från området i databasen Artportalen. Några av de påträffade naturvårdsarterna är knutna till områden med lång skogskontinuitet, bland annat tallticka och grovticka. Samtliga förekomster av naturvårdsarter finns listade i tabell 1 – 2.

Rödlistade arter

Två rödlistade arter noterades från området vid denna inventering (tabell 1). Båda dessa rödlistade arter tillhör hotkategorin nära hotade arter (NT) (Gärdenfors 2015).

I samband med denna inventering hittades följande arter; tallticka (NT) och motaggsvamp (NT). Dessa arter noterades på ett fåtal platser under inventeringens gång men med stor sannolikhet förekommer de regelbundet i delar av området, framför allt inom hållmarkstallskogen i objekt 2.

Tallticka (*Phellinus pini*) (NT) växer i kärnveden av levande gamla tallar. Träden är vanligen gamla, över 150 år, men den kan även förekomma på yngre tallar. När arten förekommer i gammal tallskog med ett stort inslag av gamla träd kan den uppträda på många träd. I yngre tallskogar eller där det endast förekommer enstaka gamla tallar hittar man oftast talltickan på något enstaka träd. Tallticka förekommer på enstaka träd i objekt 2 (3 fyndplatser).

Motaggsvamp (*Sarcodon squamosus*) (NT) växer i symbios med tall, och förekommer främst i näringsfattiga tallnaturskogar. Artens utbredning i landet beräknas ha minskat till följd av avverkning och övergödning i dess växtplatser, men även igenväxning av lämpliga växtplatser uppges utgöra ett hot för arten. Motaggsvamp påträffades i objekt 2.

Tabell 1. Rödlistade arter med förekomst inom området. Rödlistkategorier (R.K.): NT - Nära hotad.

Svenskt namn	Artgrupp	Förekomst	Indikatorvärde	R.K.	Källa
Motaggsvamp	Storsvampar	Objekt 2	Mycket högt	NT	Ekologigruppen
Tallticka	Storsvampar	Objekt 2	Mycket högt	NT	Ekologigruppen

Rödlistan -

Rödlistkategorier

Rödlistan för Sverige utarbetas av ArtDatabanken. Rödlistan anger olika arters risk att dö ut från Sverige. Arterna listas i olika rödlistkategorier beroende på artens status. Det finns sju kategorier:

(RE) försvunnen,
(CR) akut hotad,
(EN) starkt hotad,
(VU) sårbar, (NT) nära hotad, (LC) livskraftig, (DD) kunskapsbrist.

Övriga intressanta naturvårdsarter

Förutom de rödlistade arterna hittades 3 arter som är klassade som naturvårdsarter av Ekologigruppen (tabell 2). Dessa tre arter är också klassade som signalarter av skogsstyrelsen: grovticka (*Phaeolus schweinitzii*), stubbspretmossa (*Herzogella seligeri*) och myskmadra (*Galium odoratum*). **Grovticka**, är en viktig parasit på tall, och förekommer främst i tallnaturskogar, och där främst i anslutning till tallar som är över 200 år gamla. **Stubbspretmossa** växer vanligen på trädrötter och död ved i fuktigare miljöer, många gånger hittar man den i sumpskogar på rötter av al. Inom planområdet hittades arten i objekt 1. **Myskmadra** förekommer främst vild i sydligaste Sverige. Förekomster i Stockholmstrakten utgörs främst av individer som spritts från trädgårdar, men arten är ändå en god indikator för mullrika skogsmiljöer.

Tabell 2. Övriga naturvårdsarter påträffade inom det inventerade området.

Svenskt namn	Artgrupp	Förekomst	Indikatorvärde	Källa
Grovticka	Storsvampar	Objekt 2	Högt	Ekologigruppen
Myskmadra	Kärlväxter	Objekt 4	Högt	Ekologigruppen
Stubbspretmossa	Mossor	Objekt 1	Visst	Ekologigruppen

Skyddsvärda träd

Skyddsvärda träd

Med särskilt skyddsvärda träd avses följande (Naturvårdsverket 2004)

- Jätteträd; träd ≥ 1 meter i diameter.
- Mycket gamla träd; gran, tall, ek och bok äldre än 200 år. Övriga trädslag äldre än 140 år.
- Grova hålträd; träd $\geq 0,4$ meter på det smalaste stället upp till brösthöjd med utvecklad hållighet i stam (eller gren)

Inom planområdet förekommer flera nästan gamla tallar som faller under definitionen för skyddsvärda träd. Dessa träd förekommer inom samtliga objekt, men framförallt i objekt 2. Om träden är 200 år eller äldre är de skyddade, man bör då ha samråd med länsstyrelsen om de ska avverkas (Naturvårdsverket, 2016). I anslutning till skolgårdens norra ände, samt i östra delen av objekt 4, finns enstaka grova aspar med hål i som också bör skyddas från avverkning. I områdets sydöstra del, i naturvärdesobjekt 4, finns också en vidkronig nästan gammal ek som har goda möjligheter att utvecklas till ett träd med hög skyddsklass om den får stå kvar. Vid inventeringen har ingen provborrning av gamla träd gjorts vilket är nödvändigt för att fastställa åldern mer exakt. Vi föreslår att man gör en kompletterande kartering av skyddsvärda träd i enlighet med Ekologigruppens metodik (Ekologigruppen, 2017) i det fall områden med gamla träd planeras för exploatering. Eftersom områdets naturvärden främst är kopplade till äldre tallar bör dessa anses vara av särskilt intresse för att bevara områdets naturvärden. De bör i möjligaste mån skyddas i samband med exploatering inom området.

Förslag till hänsyn vid exploatering

Värdefulla träd, särskilt av tall och ek, som finns inom planområdet utgör en viktig bas för naturvärden inom det inventerade området, och stor hänsyn bör visas för dessa i samband med exploatering. Öster om det planerade bygget av en ny förskola förekommer nästan gamla och gamla tallar som ej bör avverkas, men vars naturvärden inte påverkas negativt av ökat markslitage till följd av anläggande av skolgård. Inom området förekommer flera fuktpartier som utgör lämpliga livsmiljöer för olika groddjur. Det inventerade områdets läge mitt i ett grönt stråk gör att en exploatering som försämrar spridningsmöjligheter för organismer bör undvikas. Populationer av olika groddjur finns närmast noterade från Olovslundsdammen (Lundberg & Kiibus, 2014, Artportalen) i väst och från Ålstensskogen (Artportalen) i söder där lämpliga lekplatser för groddjur förekommer. Vi föreslår att en detaljerad inventering av förekomster av groddjur, samt en analys av spridningsvägar för dessa i trakten runt det inventerade området görs. Ett mer detaljerat underlag kan bidra till att minska risken för negativ påverkan på groddjurs livsmiljöer och spridningsmöjligheter i området.

Referenser

Naturvärdesinventering
Nyängsparken, Bromma
Version 1.3
2017-11-20

Tryckta källor

Ekologigruppen 2017. Metodik för inventering av skyddsvärda träd

Gärdenfors. Red. 2015. Rödlistade arter i Sverige.

Lundberg & Kiibus 2014. Det våras för salamandrarna i Stockholm – övervakning och återintroduktion av större vattensalamander i stadsdelen Bromma. Flora och fauna 109 (1).

Naturvårdsverket. 2016. [Samråd om åtgärder på särskilt skyddsvärda träd](#)

Skogsstyrelsen. 2000. Signalarter: indikatorer på skyddsvärd skog.

Svensk Standard, SS 199000:2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) – Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning.

Digitala källor

ArtDatabanken Artfakta för de påträffade rödlistade arterna. <http://artfakta.artdatabanken.se>

Artportalen. Sökning med polygon inom och strax utanför området, alla artgrupper.

Skogsstyrelsen. Signalarter. <https://www.skogsstyrelsen.se/miljo-och-klimat/biologisk-mangfald/signalarter/>

Bilaga 1. Objektskatalog

I denna objektskatalog beskrivs de enskilda delobjekt (naturvärdesobjekt) som avgränsats vid naturvärdesinventeringen. Beskrivningen uppfyller de krav på dokumentation som ställs enligt SIS-standard SS 199000:2014 för naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI). Om bedömning av ekologiska spridningssamband ingått i uppdraget så redovisas detta också i objektskatalogen. Karta som visar respektive delobjektets läge och utbredning finns redovisad i huvudrapporten och i det GIS-underlag som vi levererar till beställaren. Utredningsområdet finns också redovisat i huvudrapporten. Objekten är sorterade i stigande nummerordning.

Läsinstruktion

Varje delobjekt beskrivs i ett objektsblad på 1-2 sidor. I beskrivningen ingår administrativa data, ett fotografi som ger en upplevelse av naturmiljön, en sammanfattande beskrivning, tabell över viktiga strukturer knutna till naturtypen, en motivering till vald naturvärdesklass, samt en tabell lista över påträffade och kända naturvårdsarter, skyddade arter och rödlistade arter. Mer information om de påträffade arternas ekologi finns i bilaga 2.

Naturvärdesklass

En samlad bedömning av det inventerade objektets naturvärdesklass görs utifrån utfallet för bedömningsgrund art och biotop (se beskrivning i bilaga 3, Metodbeskrivning). Grund för både art- och biotopvärde redovisas i objektsbladet.

Följande naturvärdeklasser ingår i SIS standard:

- Högsta naturvärde naturvärdesklass 1. Störst positiv betydelse för biologisk mångfald
- Högt naturvärde naturvärdesklass 2. Stor positiv betydelse för biologisk mångfald
- Påtagligt naturvärde naturvärdesklass 3. Påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald

Som tillägg kan också följande klass ingå:

- Visst naturvärde – naturvärdesklass 4. Viss positiv betydelse för biologisk mångfald

Termer och begrepp följer SIS standard med två undantag. Naturtyp enligt STS kallas i objektskatalogen Naturtypsgrupp och biotop kallas här naturtyp. Namnsättningen av respektive naturtyp följer i första hand indelning i enlighet med vägledning för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1 (Naturvårdsverket 2011). För naturtyper som inte ingår i habitatdirektivet, eller där behov finns för finare indelning (exempelvis taiga) används namn i enlighet en tolkningsnyckel som tagits fram av Ekologigruppen (se bilaga 3, Metodbeskrivning).

1. Barrblandskog O

Naturvärdesklass	Påtagligt naturvärde - naturvärdesklass 3
Naturtypsgrupp	Boreal skog
Naturtyp	Barrblandskog
Skyddsstatus	Ingen
Skyddade arter	Okänt
Inventerare	Rikard Anderberg

Områdesbeskrivning

Natura 2000 Naturtyp: Icke Naturanaturtyp

Området består av barrblandskog (mest <100 år gammal) med inslag av gran, ek, björk och tall. Nästan gamla tallar förekommer i södra delen av området. Inom området förekommer viss mängd död ved. Ett litet kärr sträcker sig genom området från väst till öst, och är i öst delvis dikat och kopplat till en avloppsbrunn. I väst har kärret en vattenspegel omgiven av ek, tall och klibbal. Runt kärrpartierna finns gott om övervintringsplatser för groddjur. Viss mängd liggande död ved av olika trädslag förekommer inom området.

Ekologiskt viktiga strukturer

Strukturtyp	Struktur	Nyckelelement	Frekvens	Diameter
Värdefulla träd	Nästan gammal tall		Tämligen allmän (11-50/ha)	
Lågor	Granlåga	Brunrötad ved	Enstaka till sparsam (1-10/ha)	
Torrträd och högstubbar	Triviallövträd	Högstubbe, vedsvamprik	Enstaka till sparsam (1-10/ha)	
Lågor	Triviallövlåga	Brunrötad ved, klenved	Enstaka till sparsam (1-10/ha)	
Torrträd och högstubbar	Tall	Barklös, insektshål och gångar, torrträd	Enstaka till sparsam (1-10/ha)	
Värdefulla träd	Gammal tall		Enstaka till sparsam (1-10/ha)	

Kontinuitet: Lång obruten trädkontinuitet (100-300 år)

Beståndålder: 70-100

Markfuktighet: Fuktig

Påverkan/Naturlighet: Olikåldrigt, Naturligt föryngrat

Bedömningsgrunder SIS

Motiv för värdebedömning naturvärde

Området bedöms ha ett visst artvärde och visst biotopvärde. Lämpliga groddjursbiotoper indikerar viss naturvärden, området utgör även en lämplig födosökningslokal för insekter och fåglar, och en möjligt spridningsväg för groddjur.

Bedömningsgrunder för artvärde:

Naturvårdsarter: Enstaka naturvårdsarter förekommer. Åtminstone en naturvårdsart är god indikator på naturvärde eller har en livskraftig förekomst.

Rödlistade arter: Inga eller obetydliga förekomster av rödlistade arter.

Hotade arter: Inga förekomster.

Artrikedom: Området är artrikare än det omgivande landskapet eller andra områden av samma biotop i regionen eller i Sverige.

Bedömningsgrunder för biotopvärde:

Biotopkvalitet: Enstaka biotopkvaliteter med positiv betydelse för biologisk mångfald finns närvarande men många av de

biotopkvaliteter som kan förväntas i biotopen saknas eller förekommer inte i tillräcklig kvalitet eller mängd.

Sällsynthet och hot: Förekomst av biotop som är regionalt sällsynt.

Arter

Övriga naturvårdsarter					
Art	Förekomst	Indikatorvärde	Naturvårdsartstyp	Referens	Kommentar
Stubbspretmossa (Herzogiella seligeri)	Enstaka	Visst	typisk art, signalart skog, naturvärdesindikator	Rikard Anderberg	
Ärenpris (Veronica officinalis)	Enstaka	Visst	ängs- och betesmarksindikator, barnindikator	Rikard Anderberg	

2. Hällmark S

Naturvärdesklass	Högt naturvärde - naturvärdesklass 2
Naturtypsgrupp	Boreal skog
Naturtyp	Hällmarkstallskog
Skyddsstatus	Ingen
Skyddade arter	Okänt
Inventerare	Rikard Anderberg

Områdesbeskrivning

Natura 2000 Naturtyp: Naturanaturtyp med ej gynnsamt tillstånd

Området består av gles olikåldrig hällmarkstallskog med flera senvuxna gamla och nästan gamla tallar. Inom vissa delar av området är marken tämligen sliten och bar på vegetation, men en del platser har kvar den karaktäristiska floran för naturtypen med renlavar och ljung. De äldsta träden förekommer spridda inom området. Inom området förekommer mest tunna jordskikt och berg i dagen. Inom området förekommer viss mängd död ved, såväl liggande som stående.

Ekologiskt viktiga strukturer

Strukturtyp	Struktur	Nyckelelement	Frekvens	Diameter
Värdefulla träd	Gammal tall	Pansarbark, senvuxet, grövre torrgrenar	Tämligen allmän (11-50/ha)	
Värdefulla träd	Nästan gammal tall	Senvuxet, hålträd, grövre torrgrenar	Allmän - riklig (>50/ha)	
Torrträd och högstubbar	Tall	Torrträd, barklös, insektshål och gångar, hålträd, hackmärken efter hackspettar	Enstaka till sparsam (1-10/ha)	
Lågor	Tallåga	Barklös	Enstaka till sparsam (1-10/ha)	

Kontinuitet: Lång obruten trädkontinuitet (100-300 år).

Beståndålder: 120-150

Markfuktighet: Torr

Påverkan/Naturlighet: Naturligt föryngrat, Luckigt trädsikt, Olikåldrigt

Bedömningsgrunder SIS

Motiv för värdebedömning naturvärde

Området bedöms ha ett påtagligt artvärde och påtagligt biotopvärde. De gamla tallarna har höga naturvärden och såväl rödlistade arter som naturvårdsarter knutna till sig.

Bedömningsgrunder för artvärde:

Naturvårdsarter: Enstaka naturvårdsarter förekommer. Åtminstone en naturvårdsart är god indikator på naturvärde eller har en livskraftig förekomst.

Rödlistade arter: Enstaka rödlistade arter förekommer. Åtminstone en rödlistad art har en livskraftig förekomst.

Hotade arter: Inga förekomster.

Artrikedom: Området är artrikare än det omgivande landskapet eller andra områden av samma biotop i regionen eller i Sverige.

Bedömningsgrunder för biotopvärde:

Biotopkvalitet: Flera biotopkvaliteter med positiv betydelse för biologisk mångfald finns närvarande men enstaka biotopkvaliteter som kan förväntas i biotopen saknas eller hade kunnat förekomma i större omfattning eller vara av större betydelse för biologisk mångfald.

Sällsynthet och hot: Förekomst av biotop som är regionalt sällsynt.

Arter

Rödlistade arter					
Art	Förekomst	Indikatorvärde	Rödlistekategori	Referens	Kommentar
Tallticka (<i>Phellinus pini</i>)	Flera	Mycket högt	Nära hotad (NT)	Rikard Anderberg	
Motaggsvamp (<i>Sarcodon squamosus</i>)	Enstaka	Mycket högt	Nära hotad (NT)	Rikard Anderberg	
Övriga naturvårdsarter					
Art	Förekomst	Indikatorvärde	Naturvårdsartstyp	Referens	Kommentar
Ljung (<i>Calluna vulgaris</i>)	Flera	Visst	typisk art, ängs- och betesmarksindikator	Rikard Anderberg	
Tallticka (<i>Phellinus pini</i>)	Flera	Mycket högt	typisk art, signalart skog, rödlistad art	Rikard Anderberg	
Grovticka (<i>Phaeolus schweinitzii</i>)	Enstaka	Högt	typisk art, signalart skog, naturvårdensindikator	Rikard Anderberg	
Motaggsvamp (<i>Sarcodon squamosus</i>)	Enstaka	Mycket högt	typisk art, signalart skog, rödlistad art	Rikard Anderberg	

3. Sumpskog C

Naturvärdesklass	Visst naturvärde - naturvärdesklass 4
Naturtypsgrupp	Boreal skog
Naturtyp	Lövsumpskog
Skyddsstatus	Ingen
Skyddade arter	Okänt
Inventerare	Rikard Anderberg

Områdesbeskrivning

Natura 2000 Naturtyp: Icke Naturanaturtyp

Området utgörs av en sänka i tallskog med stående vatten, bevuxen med enstaka tallar och gråvidesnår. Området utgör en lämplig groddjursbiotop, om än med små förekomster av övervintringsplatser. Vissa av träden längs kanten av de försumpade partierna har välutvecklade socklar.

Ekologiskt viktiga strukturer

Strukturtyp	Struktur	Nyckelelement	Frekvens	Diameter
Lågor	Triviallövlåga	Klenved	Tämligen allmän (11-50/ha)	
Lågor	Tallåga	Brunrötad ved	Enstaka till sparsam (1-10/ha)	

Kontinuitet: Begränsad trädkontinuitet (<100 år)

Beståndålder: 40-70

Markfuktighet: Våt

Bedömningsgrunder SIS

Motiv för värdebedömning naturvärde

Området bedöms ha ett obetydligt artvärde och visst biotopvärde. Området utgör en lämplig groddjursbiotop samt ödosökningslokal för insekter och fåglar. För ökad bedömningssäkerhet bör området besökas under vår eller sommar för att undersöka förekomster av groddjur, insekter och kärlväxter.

Bedömningsgrunder för artvärde:

Naturvårdsarter: Inga eller obetydliga förekomster av naturvårdsarter.

Rödlistade arter: Inga eller obetydliga förekomster av rödlistade arter.

Hotade arter: Inga förekomster.

Artrikedom: Området är inte påtagligt artrikare än det omgivande landskapet eller andra områden av samma biotop i regionen eller i Sverige.

Bedömningsgrunder för biotopvärde:

Biotopkvalitet: Enstaka biotopkvaliteter med positiv betydelse för biologisk mångfald finns närvarande men många av de biotopkvaliteter som kan förväntas i biotopen saknas eller förekommer inte i tillräcklig kvalitet eller mängd.

Sällsynthet och hot: Förekomst av biotop som är regionalt sällsynt.

Arter

4. Blandskog SO

Naturvärdesklass	Visst naturvärde - naturvärdesklass 4
Naturtypsgrupp	Boreal skog
Naturtyp	Blandskog
Skyddsstatus	Ingen
Skyddade arter	Okänt
Inventerare	Rikard Anderberg

Områdesbeskrivning

Natura 2000 Naturtyp: Icke Naturanaturtyp

Halvgammal blandskog med nästan gamla tallar, grova aspar samt vårtbjörk och gran. Buskskiktet med införda arter som snöbär och gullregn. I västra delen av området finns enstaka unga ekar, i öst en nästan gammal vidkronig ek. I östra delen av området finns ett litet kärr med klibbal och björk som utgör en lämplig groddjursbiotop, med stående vatten och socklade träd. I anslutning till kärret finns en viss mängd död ved, såväl liggande som stående av olika trädslag. Kärret ligger vid en sydvänd sluttning med lite stenar och död ved. Öster om den angränsande skolgården finns en gammal tall.

Ekologiskt viktiga strukturer

Strukturtyp	Struktur	Nyckelelement	Frekvens	Diameter
Värdefulla träd	Nästan gammal ek	Vidkronigt solitärträd, beskuggad		69 cm
Lågor	Granlåga	Barklös	Enstaka till sparsam (1-10/ha)	
Torrträd och högstubbar	Gran	Barklös, torrträd	Enstaka till sparsam (1-10/ha)	
Värdefulla träd	Nästan gammal tall	Pansarbark	Enstaka till sparsam (1-10/ha)	
Lågor	Asplåga	Vedsvamprik	Enstaka till sparsam (1-10/ha)	
Värdefulla träd	Nästan gammal asp	Grov, hålträd	Enstaka till sparsam (1-10/ha)	
Torrträd och högstubbar	Triviallövträd	Högstubbe, vedsvamprik, hackmärken efter hackspettar, insekthål och oågnar	Enstaka till sparsam (1-10/ha)	
Lågor	Tallåga	Barklös	Enstaka till sparsam (1-10/ha)	

Beståndålder: 100-120

Markfuktighet: Fuktig

Påverkan/Naturlighet: Olikåldrigt, Naturligt föryngrat

Bedömningsgrunder SIS

Motiv för värdebedömning naturvärde

Området bedöms ha ett obetydligt artvärde och visst biotopvärde. Möjligt att våraspekten i kärlväxtfloran kan ha vissa värden, samt eventuellt kan insekter kopplade till ek förekomma. Solexponerade gamla aspar med bohål, tallarna och kärret ger området sina biotopvärden. Lokalen utgör också en möjlig spridningsväg för groddjur.

Bedömningsgrunder för artvärde:

Naturvårdsarter: Inga eller obetydliga förekomster av naturvårdsarter.

Rödlistade arter: Inga eller obetydliga förekomster av rödlistade arter.

Hotade arter: Inga förekomster.

Artrikedom: Området är inte påtagligt artrikare än det omgivande landskapet eller andra områden av samma biotop i regionen eller i Sverige.

Bedömningsgrunder för biotopvärde:

Biotopkvalitet: Enstaka biotopkvaliteter med positiv betydelse för biologisk mångfald finns närvarande men många av de biotopkvaliteter som kan förväntas i biotopen saknas eller förekommer inte i tillräcklig kvalitet eller mängd.

Sällsynthet och hot: Förekomst av biotop som är regionalt sällsynt.

Arter

Övriga naturvårdsarter					
Art	Förekomst	Indikatorvärde	Naturvårdsartstyp	Referens	Kommentar
Myskmadra (<i>Galium odoratum</i>)	Flera	Mycket högt	typisk art, signalart skog	Rikard Anderberg	

